

Příběh Panny Marie

Čítanka – liturgický překlad

RODOKMEN JEŽÍŠE KRISTA

Mt 1,1-16

¹Rodokmen Ježíše Krista, syna Davidova, syna Abraháмова.

²Abrahám byl otec Izákův, Izák otec Jakubův, Jakub otec Judy a jeho bratří. ³Juda byl otec Fáresa a Záry – jejich matka byla Tamar. Fáres byl otec Chesronův, Chesron otec Aramův, ⁴Aram otec Aminadabův, Aminadab otec Násónův, Násón otec Salmónův, ⁵Salmón otec Boazův – jeho matka byla Rachab. Boaz byl otec Obédův – jeho matka byla Rút. Obéd byl otec Jesseův, ⁶Jesse otec krále Davida.

David byl otec Šalomounův – jeho matka byla žena Uriášova. ⁷Šalomoun byl otec Rechabeamův, Rechabeam otec Abijáhův, ⁸Abijáh otec Asafův, Asaf otec Josafatův, Josafat otec Jorámův, Jorám otec Uzijáhův, ⁹Uzijáh otec Jotamův, Jotam otec Achazův, Achaz otec Ezechiášův, ¹⁰Ezechiáš otec Manasesův, Manases otec Ámonův, Ámon otec Jošijáhův, ¹¹Jošijáh otec Jechonjáhův a jeho bratří za babylónského vyhnanství.

¹²Po babylónském vyhnanství Jechonjáh byl otec Šealtielův, Šealtiel byl otec Zorobábelův, ¹³Zorobábel byl otec Abiudův, Abiud Eliakimův, Eliakim Azórův, ¹⁴Azór Sádokův, Sádok Achimův, Achim Eliudův, ¹⁵Eliud Eleazarův, Eleazar Matanův, Matan Jakubův, ¹⁶Jakub byl otec Josefa, muže Marie, z které se narodil Ježíš, nazývaný Kristus.

ANDĚL ZVĚSTUJE MARIÍ NAROZENÍ JEŽÍŠE

Lk 1,26-38

²⁶V šestém měsíci byl anděl Gabriel poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, ²⁷k panně zasnoubené s mužem jménem Josef z Davidova rodu, a ta panna se jmenovala Maria. ²⁸Anděl k ní vešel a řekl: „Buď zdráva, milostiplná! Pán s tebou!“ ²⁹Když to slyšela, ulekla se a uvažovala, co má ten pozdrav znamenat. ³⁰Anděl jí řekl: „Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. ³¹Počneš a porодиš syna a dáš mu jméno Ježíš. ³²Bude veliký a bude nazván Synem Nejvyššího. Pán Bůh

mu dá trůn jeho předka Davida, ³³bude kralovat nad Jakubovým rodem navěky a jeho království nebude mít konce.“

³⁴Maria řekla andělovi: „Jak se to stane? Vždyť muže nepoznávám!“

³⁵Anděl jí odpověděl: „Duch svatý sestoupí na tebe a moc Nejvyššího tě zastíní! Proto také dítě bude nazváno svaté, Syn Boží. ³⁶I tvoje příbuzná Alžběta počala ve svém stáří syna a je už v šestém měsíci, ačkoli byla považována za neplodnou. ³⁷Vždyť u Boha není nic nemožného.“ ³⁸Maria řekla: „Jsem služebnice Páně: ať se mi stane podle tvého slova!“ A anděl od ní odešel.

ANDĚL SE ZJEVUJE JOSEFOVI

Mt 1,18b-25

^{18b}(Ježíšova) matka Maria byla zasnoubena s Josefem. Ale dříve než spolu začali bydlet, ukázalo se, že počala z Ducha svatého. ¹⁹Protože její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vydat pohaně, rozhodl se tajně se s ní rozejít. ²⁰Když už to chtěl udělat, zjevil se mu ve snu anděl Páně a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se k sobě vzít svou manželku Marii. Vždyť dítě, které počala, je z ducha svatého. ²¹Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; on totiž spasí svůj lid od hříchů.“

²²To všechno se stalo, aby se naplnilo, co řekl Pán ústy proroka: ²³Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Emanuel, to znamená Bůh s námi.

²⁴Když se Josef probudil ze spánku, udělal, jak mu anděl Páně přikázal: vzal svou ženu k sobě. ²⁵Ale nepoznal ji, dokud neporodila syna. A dal mu jméno Ježíš.

NÁVŠTĚVA PANNY MARIE U ALŽBĚTY

Lk 1,39-45

³⁹V těch dnech se Maria vydala na cestu a spěchala do jednoho judského města v horách. ⁴⁰Vešla do Zachariášova domu a pozdravila Alžbětu.

⁴¹Jakmile Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, dítě se radostně pohnulo v jejím lůně. Alžběta byla naplněna Duchem svatým ⁴²a zvolala mocným hlasem: „Požehnaná tys mezi ženami a požehnaný plod života tvého!

⁴³Jak jsem si zasloužila, že matka mého Pána přišla ke mně? ⁴⁴Vždyť jakmile zazněl tvůj pozdrav v mých uších, dítě se živě a radostně

pohnulo v mém lůně! ⁴⁵Blahoslavená, která jsi uvěřila, že se splní to, co ti bylo řečeno od Pána!“

MARIIN CHVALOZPĚV

Lk 1,46-56

⁴⁶Maria řekla:

„Velebí má duše Hospodina

⁴⁷a můj duch jásá v Bohu mém spasiteli,

⁴⁸neboť shlédl na svou nepatrnou služebnici.

Od této chvíle mě budou blahoslavít všechna pokolení,

⁴⁹že mi učinil veliké věci ten, který je mocný.

Jeho jméno je svaté

⁵⁰a jeho milosrdenství (trvá) od pokolení do pokolení

K těm, kdo se ho bojí.

⁵¹Mocně zasáhl svým ramenem, rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně.

⁵²Mocně sesadil z trůnu a ponížené povýšil,

⁵³hladové nasýtil dobrými věcmi a bohaté propustil s prázdnou.

⁵⁴Ujal se svého služebníka Izraele, pamatoval na své milosrdenství,

⁵⁵Jak slíbil našim předkům,

Abrahámovi a jeho potomkům navěky.“

⁵⁶Maria zůstala u Alžběty asi tři měsíce a pak se vrátila domů.

CESTA DO BETLÉMA

Lk 2,1-5

¹V těch dnech vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby se v celé říši provedlo sčítání lidu. ²To bylo první sčítání a konalo se, když byl v Sýrii místodržitelem Kvirinius. ³Šli tedy všichni, aby se dali zapsat, každý do svého města. ⁴Také Josef se odebral z galilejského města Nazareta vzhůru do Judska do města Davidova, které se jmenuje Betlém, protože byl z rodu a kmene Davidova, ⁵aby se dal zapsat spolu s Marií, sobě zasnoubenou ženou, která byla v požehnaném stavu.

NAROZENÍ JEŽÍŠE

Lk 2,6-7

⁶Když tam byli, naplnil se jí čas, kdy měla porodit. ⁷A porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plenek a položila do jeslí, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo.

ZVĚSTOVÁNÍ PASTÝŘŮM

Lk 2,8-14

⁸V té krajině nocovali pod širým nebem pastýři a střídali se na hlídce u svého stáda. ⁹Najednou u nich stál anděl Páně a sláva Páně se kolem nich rozzářila a padla na ně veliká bázeň. ¹⁰Anděl jim řekl: „Nebojte se! Zvěstuji vám velikou radost, radost pro všechnen lid: ¹¹V městě Davidově se vám dnes narodil Spasitel – to je Kristus Pán. ¹²To bude pro vás znamením: Naleznete děťátko zavinuté do plenek a položené v jeslích.“ ¹³A náhle bylo s andělem celé množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: ¹⁴„Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení!“

KLANĚNÍ PASTÝŘŮ

Lk 2,15-19

¹⁵Když andělé odešli od nich do nebe, řekli si pastýři mezi sebou: „Pojďme tedy do Betléma podívat se na to, co se tam stalo, jak nám Pán oznámil!“ ¹⁶Pospíchali tam a našli Marii a Josefa i děťátko položené v jeslích. ¹⁷Když ho uviděli, vypravovali, co jim bylo o tom dítěti pověděno. ¹⁸Všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co jim pastýři vyprávěli. ¹⁹Maria však to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom.

PŘÍCHOD MUDRCŮ DO BETLÉMA

Mt 2,1-12

¹Když se Ježíš narodil v Betlémě v Judsku za času krále Heroda, přišli do Jeruzaléma mudrci od východu ²a ptali se: „Kde je ten narozený židovský král? Uviděli jsme jeho hvězdu na východě, a proto jsme se mu přišli poklonit.“ ³Když to uslyšel král Herodes, ulekl se a sním celý Jeruzalém. ⁴Svolal všechny velekněze a učitele Zákona z lidu a vyptával se jich, kde se má Mesiáš narodit. ⁵Řekli mu: „V Betlémě v Judsku, neboť tak je psáno u proroka: ⁶A ty, Betléme v judské zemi, nejsi vůbec nejmenší mezi judskými předními městy, protože z tebe vyjde vládce, který bude panovat mému izraelskému lidu.“

⁷Tehdy si Herodes tajně zavolal mudrce a zevrubně se jich vyptal na dobu, kdy se ta hvězda objevila, ⁸poslal je do Betléma a řekl: „Jděte a důkladně se na to dítě vyptejte. Až ho najdete, oznamte mi to, abych se mu i já přišel poklonit.“

⁹Když krále vyslechli, vydali se na cestu. A hle – hvězda, kterou viděli na východě, šla před nimi, až se zastavila nad místem, kde bylo dítě. ¹⁰Jakmile uviděli hvězdu, zaradovali se nevýslovnou radostí. ¹¹Vstoupili do domu a spatřili dítě s jeho matkou Marií, padli na zem a klaněli se mu. Otevřeli své pokladnice a obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. ¹²Ve snu dostali pokyn, aby se k Herodovi už nevraceli, proto se vrátili do své země jinou cestou.

UVEDENÍ JEŽÍŠE DO CHRÁMU

Lk 2,22-24

²²Když nadešel den jejich očišťování podle Mojžíšova Zákona, přinesli Ježíše do Jeruzaléma, aby ho představili Pánu, ²³jak je psáno v Zákoně Páně: Všechno prvorozené mužského rodu ať je zasvěceno Pánu. ²⁴Přitom chtěli také podat oběť, jak je to nařízeno v Zákoně Páně: pár hrdliček nebo dvě holoubata.

SETKÁNÍ SE SIMEONEM

Lk 2,25-35

²⁵Tehdy žil v Jeruzalémě jeden člověk, jmenoval se Simeon: byl to člověk spravedlivý a bohabojný, očekával potěšení Izraele a byl v něm Duch svatý. ²⁶Od Ducha svatého mu bylo zjeveno, že neužít smrt, dokud neuvidí Pánova Mesiáše. ²⁷Z vnuknutí Ducha přišel do chrámu, právě když rodiče přinesli dítě Ježíše, aby s ním vykonali, co bylo obvyklé podle Zákona. ²⁸Vzal si ho do náručí a takto velebil Boha:

²⁹„Nyní můžeš, Pane, propustit svého služebníka podle svého slova v pokoji,

³⁰neboť moje oči uviděly tvou spásu,

³¹kterou jsi připravil pro všechny národy:

³²světlo k osvětlení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu.“

³³Jeho otec i matka byli plni údivu nad slovy, která o něm slyšeli.

³⁴Simeon jim požehnal a jeho matce Marii prohlásil: „On je ustanoven k pádu a k povstání mnohých v Izraeli a jako znamení, kterému se bude odporovat – ³⁵i tvou vlastní duší pronikne meč – aby vyšlo najevo smýšlení mnoha srdcí.“

ÚTĚK DO EGYPTA

Mt 2,13-23

¹³Když mudrci odešli, zjevil se Josefovi ve snu anděl Páně a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uteč do Egypta a zůstaň tam, dokud ti neřeknu. Herodes totiž bude po dítěti pátrat, aby ho zahubil.“ ¹⁴Vstal tedy, vzal v noci dítě i jeho matku, odebral se do Egypta ¹⁵a byl tam až do Herodovy smrti. Tak se splnilo, co řekl Pán ústy proroka: Z Egypta jsem povolal svého syna.

¹⁶Když Herodes poznal, že ho mudrci oklamali, velmi se rozlítil a dal v Betlémě i v celém jeho okolí pobít všechny chlapce do dvou let – podle času, který si zevrubně zjistil u mudrců. ¹⁷Tehdy se splnilo, co je řečeno ústy proroka Jeremiáše: ¹⁸V Rámě je slyšet hlas, pláč a velké bédování: Ráchel oplakává svoje děti. Není k utišení – už nejsou.

¹⁹Když Herodes zemřel, zjevil se v Egyptě Josefovi ve snu anděl Páně ²⁰a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku a jdi do izraelské země, protože ti, kdo ukládali dítěti o život, už zemřeli.“ ²¹Vstal tedy, vzal dítě i jeho

matku a odebral se do izraelské země. ²²Ale když uslyšel, že je v Judsku místo svého otce Heroda králem Archelaus, bál se tam jít a podle pokynu ve snu se odebral na území galilejské. ²³Šel tedy a usadil se v městě, které se jmenuje Nazaret, aby se splnilo, co je řečeno ústy proroků: „Bude nazýván Nazaretský.“

DVANÁCTILETÝ JEŽÍŠ JDE S RODIČI DO JERUZALÉMA

Lk 2,41-45

⁴¹Jeho rodiče putovali každý rok do Jeruzaléma na velikonoční svátky. ⁴²Když mu bylo dvanáct let, vydali se tam na svátky jako obvykle. ⁴³A když ukončili sváteční dni a vraceli se domů, zůstal chlapec Ježíš v Jeruzalémě a jeho rodiče to nezpозorovali. ⁴⁴V domnění, že je ve skupině poutníků, ušli den cesty; teprve potom ho hledali mezi příbuznými a známými. ⁴⁵Když ho nenašli, vrátili se do Jeruzaléma a hledali ho.

DVANÁCTILETÝ JEŽÍŠ V CHRÁMĚ

Lk 2,46-52

⁴⁶Po třech dnech ho našli v chrámě, jak sedí uprostřed učitelů, poslouchá je a dává jim otázky. ⁴⁷Všichni, kdo ho slyšeli, žasli nad jeho chápavostí a nad jeho odpověďmi. ⁴⁸Když ho rodiče uviděli, celí se zarazili a jeho matka mu řekla: „Dítě, proč jsi nám to udělal? Hle, tvůj otec i já jsme tě s bolestí hledali!“ ⁴⁹Odpověděl jim: „Proč jste mě hledali? Nevěděli jste, že já musím být v tom, co je mého Otce?“ ⁵⁰Ale oni nepochopili, co jim tím chtěl říci.

⁵¹Potom se s nimi vydal na zpáteční cestu, šel do Nazareta a poslouchal je. Jeho matka to všechno uchovávala ve svém srdci. ⁵²Ježíš pak prospíval moudrostí, věkem a oblibou u Boha i u lidí.

SVATBA V KÁNĚ

Jan 2,1-12

¹Třetí den byla svatba v galilejské Káně a byla tam Ježíšova matka. ²Na tu svatbu byl pozván také Ježíš a jeho učedníci. ³Došlo víno, a proto řekla matka Ježíšovi: „Už nemají víno.“ ⁴Ježíš jí odpověděl: „Co mi chceš, ženo? Ještě nepřišla má hodina.“ ⁵Jeho matka řekla služebníkům: „Udělejte všechno, co vám řekne.“

⁶Stálo tam šest kamenných džbánů na vodu, určených k očišťování předepsanému u židů, a každý džbán byl na dvě až tři vědra. ⁷Ježíš řekl služebníkům: „Naplněte džbány vodou!“ Naplnili je až po okraj. ⁸A nařídil jim: „Teď naberte a doneste správci svatby!“ Donesli, ⁹a jakmile správce svatby okusil vodu proměněnou ve víno – nevěděl, odkud je, ale služebníci, kteří načerpali vodu, to věděli – zavolal si ženicha ¹⁰a řekl mu: „Každý člověk předkládá nejdříve dobré víno, a teprve až se hosté podnapijí, víno horší; ale ty jsi uchoval dobré víno až do této chvíle.“ ¹¹To byl v galilejské Káně počátek znamení, která Ježíš učinil; tím zjevil svou slávu, a jeho učedníci v něj uvěřili.

¹²Potom se odebral se svou matkou, se svými příbuznými a učedníky do Kafarna, ale zdrželi se tam jen několik dní.

JEŽÍŠOVA SKUTEČNÁ RODINA

Mt 12,46-50

⁴⁶Když ještě mluvil k zástupům, jeho matka a příbuzní stáli venku a chtěli s ním mluvit. ⁴⁷Někdo mu řekl: „Hle, tvoje matka a tvoji příbuzní stojí venku a chtějí s tebou mluvit.“ ⁴⁸On však odpověděl tomu, kdo mu to řekl: „Kdo je moje matka a kdo jsou moji příbuzní?“ ⁴⁹Ukázal rukou na své učedníky a řekl: „To je moje matka a to jsou moji příbuzní! ⁵⁰Každý totiž, kdo plní vůli mého nebeského Otce, to je můj bratr i sestra i matka.“

Mk 3,31-35

³¹Přišla jeho matka a jeho příbuzní. Zůstali stát venku a dali si ho zavolat. ³²Kolem něho sedělo plno lidí. Řekli mu: „Tvoje matka a tvoji příbuzní se venku po tobě ptají!“ ³³Odpověděl jim: „Kdo je má matka a moji příbuzní?“ ³⁴A rozhlédl se po těch, kteří seděli dokola kolem něho, a řekl:

„To je má matka a to jsou moji příbuzní! ³⁵Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka.“

Lk 8,19-21

¹⁹Přišla za ním jeho matka a příbuzní, ale pro množství lidí se k němu nemohli dostat. ²⁰Oznámili mu: „Tvoje matka a příbuzní stojí venku a rádi by tě viděli.“ ²¹Ale on jim odpověděl: „Moje matka a moji příbuzní jsou ti, kdo slyší a plní Boží slovo.“

JEŽÍŠ V NAZARETĚ

Mt 13,54-58

⁵⁴(Ježíš) přišel do svého domova a učil v jejich synagóze, takže lidé byli celí užaslí a ptali se: „Kde se u něho vzala taková moudrost a ty zázraky? ⁵⁵Copak to není syn tesařův? Copak se jeho matka nejmenuje Maria a jeho příbuzní Jakub, Josef, Šimon a Juda? ⁵⁶A nežijí mezi námi všechny jeho příbuzné? Kde se tedy to všechno u něho vzalo?“ ⁵⁷A pohoršovali se nad ním. Ale Ježíš jim řekl: „Nikde prorok neznamena tak málo jako ve své vlasti a ve své rodině.“ ⁵⁸A pro jejich nevěru tam neudělal mnoho zázraků.

Mk 6,1-6a

¹Ježíš odtamtud odešel a šel do svého domova. Učedníci ho doprovázeli. ²Příští sobotu začal učit v synagóze. Mnoho lidí ho poslouchalo a říkali celí užaslí: „Kde se to v něm vzalo? Jaká moudrost mu byla dána! A takové zázraky se dějí jeho rukama! ³Copak to není ten tesař, syn Mariin a příbuzný Jakubův, Josefův, Judův a Šimonův? A nežijí jeho příbuzné tady mezi námi?“ A pohoršovali se nad ním. ⁴Ježíš jim řekl: „Nikde prorok neznamena tak málo jako ve své vlasti, u svých příbuzných a ve své rodině.“ ⁵A nemohl tam udělat žádný zázrak; jenom na několik málo nemocných lidí vložil ruce a uzdravil je. ^{6a}A divil se jejich nevěře.

MARIA STOJÍ POD JEŽÍŠOVÝM KŘÍŽEM

Jan 19,25-27

²⁵U Ježíšova kříže stála jeho matka, příbuzná jeho matky Marie Kleofášova a Marie Magdalská. ²⁶Když Ježíš uviděl svou matku a jak při ní stojí ten učedník, kterého měl rád, řekl matce: „Ženo, to je tvůj syn.“ ²⁷Potom řekl učedníkovi: „To je tvá matka.“ A od té chvíle si ji ten učedník vzal k sobě.

JEŽÍŠ VSTUPUJE DO NEBE

Sk 1,6-11

⁶(Ježíše) se ptali ti, kteří s ním byli: „Obnovíš teď, Pane, v Izraeli království?“ ⁷On jim však řekl: „To není vaše věc, abyste věděli čas a okolnosti, jak je Otec z vlastní moci ustanovil. ⁸Ale až na vás sestoupí Duch svatý, dostanete moc a budete mými svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku a Samařsku, ano až na konec země.“

⁹Když to pověděl, byl před jejich zraky vyzdvižen a oblak jim ho vzal z očí. ¹⁰Hleděli upřeně k nebi za ním, jak odchází, a najednou vedle nich stáli dva muži v bělostných šatech ¹¹a řekli: „Lidé z Galileje, proč tak stojíte a hledíte k nebi? Tento Ježíš, který byl vzat od vás do nebe, přijde zase právě tak, jak jste ho viděli, že odchází do nebe.“

APOŠTOLOVÉ OČEKÁVAJÍ DUCHA SVATÉHO

Sk 1,12-14

¹²Potom se apoštolové vrátili do Jeruzaléma z hory, která se nazývá Olivová. Je blízko Jeruzaléma, vzdálená jenom délku sobotní cesty. ¹³A když přišli zase do města, vystoupili do hořejší místnosti, kde bydleli Petr a Jan, Jakub a Ondřej, Filip a Tomáš, Bartoloměj a Matouš, Jakub Alfeův, Šimon Horlivec a Juda, Jakubův bratr. ¹⁴Ti všichni jednomyslně setrvali v modlitbách spolu se ženami, s Ježíšovou matkou Marií a s jeho příbuznými.